

Kalle Aaltonen

HENKILÖSTÖLEHDEN MERKITYS PORIN KAUPUNGIN
SISÄISESSÄ VIESTINNÄSSÄ

Viestinnän koulutusohjelma
2013

HENKILÖSTÖLEHDEN MERKITYS PORIN KAUPUNGIN SISÄISESSÄ VIESTINNÄSSÄ

Aaltonen, Kalle
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Viestinnän koulutusohjelma
Kesäkuu 2013
Ohjaaja: Iijolainen, Maarika
Sivumäärä: 39
Liitteet: 1

Asiasanat: henkilöstölehti, verkkolehti, yhteisöviestintä, haastattelututkimus

---

Tämän opinnäytetyön aiheena oli selvittää, millaista henkilöstölehti Karhunpalvelusta Porin kaupungin henkilöstö haluaa lukea, missä muodossa sitä tulisi julkaista ja mikä on henkilöstölehden merkitys ylipäättään Porin kaupungin sisäisessä viestinnässä. Karhunpalvelusta julkaisee kaupungin viestintäyksikkö. Opinnäytetyö toimii myös syventävänä tiedonlähteenä viestintäyksikölle, joka samaan aikaan toteuttaa omaa kvantitatiivista lukijatutkimusta.

Opinnäytetyössä paneudutaan myös erilaisiin henkilöstölehden tunnuksenomaisiin elementteihin, joista lehti koostuu. Opinnäytetyössä tarkastellaan myös yleisellä tasolla henkilöstölehden merkitystä yhteisön sisäisessä viestinnässä, sekä verkkolehden haasteita ja mahdollisuuksia.

Haastattelututkimukseen osallistui kymmenen Porin kaupungin työntekijää eri hallintokunnista, viroista sekä asemista. Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena haastattelun sekä teemahaastattelun avulla. Vastaajia haastateltiin yksitellen. Tutkimukseen osallistuneille esitettiin kysymyksiä kolmesta eri teema-alueesta pohjautuen heidän omiin lukukokemuksiinsa: omat lukutottumukset, näkemykset sisällöstä sekä mielipiteet lehden julkaisumuodosta.

Tutkimuksen perusteella Karhunpalvelus on henkilöstönsä keskuudessa luettu, tunnettu ja työyhteisöä lujittava lehti. Vastaajien mukaan lehdestä ei puutu mitään, mutta he toivoivat lisää henkilöhaastatteluja muiden hallintokuntien työntekijöistä. Myös artikkeleita kaupungin tarjoamista etuuksista ja harrastusmahdollisuuksista toivottiin enemmän näkyville. Lehden ulkoasuun oltiin yleisesti tyytyväisiä, vaikka toivottiinkin enemmän värikkyyttä sekä luovuutta lehden taittoon. Tutkimuksen perusteella Karhunpalveluksen tulisi pysyttäytyä paperisessa versiossa ja tuoda kaupungin verkkosivuilla julkaistavaa näköislehteä paremmin esille.

THE STAFF MAGAZINE'S SIGNIFICANCE AS A TOOL OF INTERNAL COMMUNICATION IN THE CITY OF PORI

Aaltonen, Kalle

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Bachelor of Media and Communication

June 2013

Supervisor: Iijolainen, Maarika

Number of pages: 39

Appendices: 1

Keywords: staff magazine, online magazine, community communications, research interview

---

The subject of this study was to observe what kind of staff magazine the city of Pori's employees want to read, in what format it should be published and what is the staff magazine Karhunpalvelus's overall role as a tool of internal communication in the city of Pori. The staff magazine Karhunpalvelus is published by the city's communication unit. This bachelor's thesis functions also as a supplementary source of information for the communication unit's own quantitative research for the magazine.

The study also focuses on different characteristic elements of the staff magazine. This bachelor's thesis also observes the staff magazine's role within organizational communications in general, as well as the advantages and disadvantages of the online magazine.

Ten staff members from the city's different departments, posts and positions participated in the research interviews. The research was carried out as a qualitative research that utilized interviews and semi-structured interviews. Each participant was interviewed separately. Every staff member answered to the same questions based on three predefined themes: reading habits, views on the magazine's content and opinions on the format of the publication.

Based on the results of the research, Karhunpalvelus is a read and known magazine among the staff which strengthens the work community. According to the interviewed staff, the magazine's content lacks of nothing in particular. However the staff desired more articles on the people working in different departments. Also more information of the employee benefits and different free time activities among the staff were wanted. The layout satisfied the interviewees in general, though some wanted more color and creativity on the desktop publishing. According to the research the staff magazine Karhunpalvelus should abide by the paper version of the magazine and bring out the magazine's online facsimile more efficiently.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	YHTEISÖViestintä	6
3	MIKÄ ON HENKILÖSTÖLEHTI?	7
4	HENKILÖSTÖLEHDEN TEHTÄVÄT	9
5	LEHDEN TOIMITUSPROSESSI.....	10
5.1	Toimituspolitiikka.....	10
5.2	Lehden toteutus	11
5.3	Hyvä henkilöstölehti	12
6	VERKKOLEHTI PAPERIVERSION RINNALLA	14
7	KARHUNPALVELUS	16
7.1	Alkuajoista nykyhetkeen.....	16
7.2	Aiemmat lukijatutkimukset.....	18
8	HAASTATTELUTUTKIMUS	19
8.1	Haastattelututkimus teoriassa.....	20
8.2	Haastattelututkimus käytännössä	22
9	HAASTATTELUN TEEMA-ALUEET JA KYSYMYKSET	23
9.1	Lukutottumuksia käsittelevät kysymykset.....	24
9.2	Sisältöä koskevat kysymykset.....	24
9.3	Ilmestymismuotoa koskevat kysymykset	25
10	KARHUNPALVELUKSEN LUKIJAT JA LUKUTOTTUMUKSET.....	26
11	KARHUNPALVELUKSEN LUKIJAT JA SISÄLTÖ.....	28
11.1	Lehden artikkelit	28
11.2	Lehden ulkoasu	30
12	KARHUNPALVELUKSEN LUKIJAT JA ILMESTYISMUOTO	31
13	LEHDEN KEHITYSEHDOTUKSET	33
14	OPINNÄYTETYÖN ARVIOINTI	36
15	LOPUKSI	38
	LÄHTEET	39
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia henkilöstölehti Karhunpalveluksen merkitystä Porin kaupungin sisäisessä viestinnässä vuonna 2013 tehdyn lukijatutkimuksen perusteella. Suoritin työharjoitteluni vuonna 2012 Porin kaupungin viestintäyksikössä, jonka tehtävänä on vastata konsernihallinnon viestinnästä ja tiedottamisesta. Yksikkö ohjaa koko kaupungin viestintää ja on yhteistyössä eri hallintokuntien kanssa. (Porin kaupunki 2012c.) Harjoitteluni aikana työtehtäviini kuului myös kyseisen lehden toimittaminen. Tavoitteenani oli saada opinnäytetyöaihe työharjoitteluni parista.

Siukosaaren (1999, 114) mukaan on suositeltavaa, että pidempään ilmestyneiden henkilöstölehtien lukemista tarkkaillaan säännöllisesti lukijatutkimuksien avulla. Viimeisin Karhunpalveluksen lukijatutkimus toteutettiin vuonna 2002. Paljon on ehtinyt tapahtua yli kymmenessä vuodessa ja siksi tutkimusongelmiksi muodostuovatkin seuraavat kysymykset: Miten lukijat ylipäätään lukevat Karhunpalvelus-lehteä vuonna 2013? Millaista henkilöstölehteä Porin kaupungin työntekijät haluaisivat lukea? Missä muodossa lehteä tulisi jatkossa julkaista?

Lukijatutkimus toteutettiin haastatteleamalla kymmentä kaupungin työntekijää eri hallintokunnista, viroista ja asemista. Haastattelut tehtiin helmi-maaliskuussa vuonna 2013 ja varsinainen analysointi- ja kirjoitustyö tehtiin maaliskuussa. Kvalitatiiviseen tutkimukseen päädyttiin siksi, koska Karhunpalveluksen toimitus teettää samaan aikaan kvantitatiivista lukijatutkimusta. Opinnäytetyöni auttaa Karhunpalveluksen toimitusta ja toimitusneuvostoa tekemään päätöksiä siitä, mihin suuntaan lehteä lähdetään kehittämään, mitä tulisi säilyttää ja minkä suhteen tulisi käyttää tulevaisuudessa harkintaa.

Opinnäytetyöni sisältää myös pohdiskelua henkilöstölehdessä yleisellä tasolla. Mikä henkilöstölehti on, mitkä ovat sen tehtävät, miten lehteä toimitetaan ja mikä on sen merkitys työyhteisössä.

2 YHTEISÖViestintä

Yhteisöviestintä käsittää kaiken sen viestinnän, jota tapahtuu yhteisön sisällä sekä yhteisön ja sen ulkopuolisen maailman välillä. Se koostuu sekä yksi- että kaksisuuntaisesta, vuorovaikuttisesta viestinnästä. (Lohtaja, Kaihovirta-Rapo 2007, 13.)

Yhteisöviestintä tukee yhteisön tavoitteiden saavuttamista. Sen tavoitteena on parantaa yhteisökuva ja lisätä tunnettuutta, julkisuutta, ymmärtämistä sekä hyväksyntää. Onnistunut viestintä vaikuttaa myönteisesti talo- ja työingun lisääntymiseen. Sen avulla on helpompaa tutustua työtovereihin ja yhteistyökumppaneihin. (Siukosaari 1999, 34; Mykkänen 1998, 13.)

Lohtajan ja Kaihovirta-Rapon (2007, 14) mukaan yhteisöviestintä voidaan jakaa sisäiseen ja ulkoiseen viestintään. Ulkoista viestintää harjoitetaan yhteisön ulkopuolisten henkilöiden kanssa. Sisäistä viestintää hyödynnetään tiedottamiseen, henkilöstön motivointiin ja hyvän ilmapiirin luomiseen ja ylläpitämiseen sekä liiketoiminnan kehittämiseen.

Sisäisellä viestinnällä tarkoitetaan myös kaikkea yhteisön eri henkilöiden, henkilöryhmien ja yksiköiden välistä vuorovaikutusta ja tiedonkulkua. Kyseessä on yhteisön sisäinen suhdetoiminta, jonka avulla johto luo ja ylläpitää luottamuksellisia suhteita eri henkilöstöryhmien kanssa. Sen avulla saatetaan kaikkien organisaatiossa toimivien tietoon organisaation arvot, toiminta-ajatuksat sekä asiakaspalvelussa ja suhdetoiminnassa noudatettavat periaatteet. Sisäisen viestinnän avulla henkilöstö saa myös tietoa esimerkiksi organisaation uusista suunnitelmista, muutoksista tai koulutuksista. (Kuutti 2006, 201; Kortetjärvi-Nurmi, Rosenström 2007, 225.)

Sisäisen viestinnän menetelmät tulee valita tiedotettavan asian sisällön, kiireellisyyden sekä kohderyhmän mukaan. Organisaatiolla pitää olla keinoja niin nopeaan ydinasioita kertovaan viestintään, nopeaan ja asioita hieman tarkemmin selittävään viestintään sekä asioiden syvälliseen ja taustoista kertovaan viestintään. (Kortetjärvi-Nurmi, Rosenström 2007, 227.)

Sisäisen viestinnän keinoja ovat

1. henkilökohtaiset keskustelut
2. tiimi- ja osastokokoukset
3. keskustelu- ja tiedotustilaisuudet
4. sisäinen radio ja televisio
5. intranet (organisaation sisäinen sähköinen verkko)
6. sähköposti
7. ilmoitustaulut
8. tiedotteet
9. tiedotuslehdet
10. henkilöstölehti.

(Kortetjärvi-Nurmi, Rosenström 2007, 227.)

3 MIKÄ ON HENKILÖSTÖLEHTI?

Henkilöstölehti luokitellaan yhteisölehtiin. Yhteisölehti on organisaation, järjestön tai muun yhteisön julkaisema ja kustantama, ja organisaation omalle henkilökunnalle tarkoitettu, säännöllisesti ilmestyvä aikakausjulkaisu. Muita yhteisölehtiä voivat olla esimerkiksi järjestölehdet, ammattilehdet, tiedotuslehdet tai aatteelliset lehdet. Henkilöstölehdessä kyse on asiapitoisesta julkaisusta, jonka sisältö ei pyri yleisölehteen tapaan olemaan viihdyttävä tai elämyksellinen. (Kuutti 2006, 272; Rantanen 2007, 30.)

Henkilöstölehdessä käsitellään yleisiä, koko työyhteisöä koskevia asioita (Åberg 1997, 104). Henkilöstölehti esittelee ihmisiä ja työtovereita niin työpaikalla kuin vapaa-aikana, ja tekee heidät läheisimmiksi. Se esittelee yhteisön johdon ajatuksia yhteisön kehittämisestä, tulevaisuudesta ja yhteisökulttuuria tehden myös yhteisöä tutummaksi. Henkilöstölehti on yhteisön sisäisen tiedotuksen väline, jota myös henkilöstö voi käyttää mielipide-, ja kyselyvälineenä sekä tiedotustilana. Tiedotuslehteen verrattuna aiheita käsitellään aikakauslehtimäisemmin ja esimerkiksi valokuvia pyri-

tään käyttämään runsaammin. (Siukosaari 1999, 114; Kortetjärvi-Nurmi ym. 2003, 116.)

Henkilöstölehti ilmestyy vähintään 3-4 kertaa vuodessa, mutta enimmillään joka kuukausi. Ilmestymistiheyden ansiosta henkilöstölehdessä voidaan käsitellä aiheita perusteellisemmin kuin tiedotuslehdessä tai tiedotteissa. Harvoin ilmestynvä lehden avulla pystytään myös toimimaan esimerkiksi muutostilanteissa parhaimmillaan taustoittavana välineenä. Henkilöstölehden ulkoasu muistuttaa yleislehteä, useimmiten joko aikakauslehteä tai tabloidi-tyyppistä sanomalehteä. Lehden laajuus vaihtelee, mutta yleensä sivumäärä on vähintään 16. (Mykkänen 1998, 22-24; Juholin 2006, 183.)

Vaikka henkilöstölehti on harvoin ensisijainen tietolähde, eikä sille ei voida antaa päävastuuta yhteisön tiedonkulkujärjestelmässä, löytyy henkilöstölehdeltä selkeä paikka työyhteisössä verkkoviestinnän täydentäjänä. (Juholin 1999, 150; Juholin 2006, 182.)

Henkilöstölehden luetuimpia aiheita ovat useimmiten

1. yhteisön toimintaedellytykset kuten toimintaympäristön muutokset
2. yhteisöön liittyvät aiheet kuten eri yksiköiden esittelyt
3. henkilökohtaisesti kiinnostavat aiheet kuten koulutus ja työterveys
4. sosiaaliset aiheet kuten henkilöstön harrastukset.

(Siukosaari 1999, 114.)

Henkilöstöä kiinnostavilla aiheilla rakennetaan yhteisön sisäistä yhteisökuvaa ja mennekeä (Kortetjärvi-Nurmi, Kuronen, Ollikainen 2003, 116).

On suositeltavaa, että pidempään ilmestyneiden henkilöstölehtien lukemista tarkkailaan säännöllisesti lukijatutkimuksien avulla. Lukijatutkimuksella selvitetään, kuka lukee mitä ja milloin. Tutkimustuloksia tarvitaan lehtien kehittämistä varten. (Siukosaari 1999, 114; Kortetjärvi-Nurmi ym. 2003, 116.)

Henkilöstölehti toimitetaan monessa yhteisössä postitse kotiin. Kyseisellä tavalla on selvät tavoitteet, sillä kotona on enemmän aikaa lukea lehteä. Kotona myös muutkin perheenjäsenet voivat lukea lehteä ja se voi myös päätyä vieraiden luettavaksi. (Siukosaari 1999, 114.)

4 HENKILÖSTÖLEHDEN TEHTÄVÄT

Henkilöstölehden tehtävänä on virittää yhteisössä keskustelua ja odotuksia. Lehti nostaa esiin esimerkkejä onnistumisista tai muutosta vaativista ajattelu- ja toimintatavoista, ja motivoi lukijaa toimintaan. Henkilöstölehden keskeisenä tehtävänä on myös luoda ja kehittää yrityskulttuuria. Sillä on myös tärkeä rooli perehdyttämisessä. Lehden avulla tulokas saa nopeasti kattavan yleiskäsityksen yhteisön ajattelutavasta, ilmapiiristä ja ajankohtaisista teemoista. Lehti usein myös esittelee uudet henkilöt muulle yhteisölle edistäen sosiaalisia kontakteja sekä luoden ja lujittaen mehenkeä. (Mykkänen 1998, 24.)

Henkilöstölehti toimii sekä informointikanavana että keskustelufoorumina. Se antaa mahdollisuuden syventää ja täydentää esillä olleita uutisaiheita, eli antaa taustatietoa yrityksessä tapahtuvista asioista. Tämän avulla lehti antaa kaikille työntekijöille yhteisen tietoperustan. (Kortetjärvi-Nurmi ym. 2003, 116; Juholin 2006, 183.)

Henkilöstölehti kuvittaa työnteon arkea ja esittelee ajankohtaisia työyhteisön hankkeita. Lehtijutut antavat taustatietoa aiheista, joista muutoin tiedotetaan työyhteisön jäsenille lyhyesti. (Katajamäki 2010, 2.)

On tärkeää, että henkilöstö saa nopeasti ja mahdollisimman rehellisesti tietoa yrityksen muutoksista ja uutisista. Puutteellinen tiedottaminen käynnistää huhumyllyn, joka aiheuttaa epävarmuuden tunnetta ja viihtymättömyyttä. (Kortetjärvi-Nurmi, Rosenström 2007, 224.)

Ikävät uutiset leviävät nopeasti, kerrottiin asiasta tai ei. Passiivisesti toimiva yhteisö kieltää tapahtuneen tai antaa lisätietoja vain kysyttäessä. Aktiivisesti toimiva yhteisö tuo tapahtuneen julki nopeasti, antaa oman näkemyksensä siitä ja täydentää selvitystä asian edetessä. (Lohtaja, Kaihovirta-Rapo 2007, 112.)

Pontvikin haastatteleman ruotsalaisen yrityksen Ovakon tiedotuspäällikkö Viktoria Karsbergin mukaan henkilöstölehti tulee entistä tärkeämmäksi, kun organisaatio on laaja mutta hajautunut. Kaikkien työntekijöiden tulisi saada sama tieto sekä mahdollisuus oppia enemmän yrityksen monista eri osastoista. Yritys tavoittaa myös muita kuin pelkän henkilökunnan, kun henkilöstölehti toimitetaan kotiin postitse. Tämän ansiosta perhe ja ystävät voivat tutustua yritykseen. Karsbergin mielestä henkilöstölehdet ovat toimiva ratkaisu, sillä niiden avulla voidaan kertoa yrityksen suunnasta ja strategiasta konkreettisten esimerkkien avulla. Tiukan paikan tullen henkilöstö ymmärtää Ovakon visiot ja tavoitteet nopeammin. (Pontvik 2012.)

5 LEHDEN TOIMITUSPROSESSI

5.1 Toimituspolitiikka

Mikäli tavoitteena on, että lehti täyttäisi mahdollisimman hyvin tehtävänsä organisaation viestinnän kokonaisuudessa, tulee lehdelle määritellä toimituspolitiikka, jonka yhteisön johto hyväksyy (Juholin 2006, 183; Kortetjärvi-Nurmi ym. 2008, 116).

Toimituspolitiikassa linjataan lehden tavoitteet ja toimitustyön periaatteet. Toimituspolitiikka määrittelee lehden kohderyhmän. Toimituspolitiikka määrittelee myös suunnitelmat lehden tärkeimmistä tehtävistä, käsiteltävästä sisällöstä, juttutyypeistä, tavoitteiden toteutumisen seuraamisesta, sekä lehden välittämistä arvoista ja perusviesteistä. (Mykkänen 1998, 33; Juholin 2006, 183.)

Lisäksi toimituspolitiikassa määritellään lehden ilmestymistiheys, laajuus ja painoasu painetulle versiolle. Edellä mainitut tiedot tulevat tarpeeseen, kun lehden resursointia ja budjetointia laaditaan. (Juholin 2006, 183.)

Henkilöstölehdellä täytyy olla päätoimittaja, jonka apuna on yleensä toimitus ja avustajaverkko, sekä toimitusneuvosto. Toimitusneuvosto koostuu johdon edustajista, päätoimittajasta sekä eri henkilöstöryhmien edustajista. Neuvoston tehtävänä on linjata lehden tavoitteet ja toimintaperiaatteet sekä valvoa tavoitteiden toteutumista ja tukea lehden kehittämistä. (Kortetjärvi-Nurmi ym. 2008, 116.)

Toimitusneuvoston tehtäviin kuuluu myös laatia suunnitelma lehden sisällöstä yhdessä toimittajien kanssa, välittää henkilöstön toiveet, tarpeet ja juttuaiheet toimitukseen, yllyttää henkilöstöä antamaan itse juttuaiheita toimitukseen. Toimitusneuvosto arvioi myös jokaisen ilmestyneen numeron jälkeen lehden sisältöä, taittoa sekä kokonaisuutta ja vertaa niitä asetettuihin odotuksiin. (Siukosaari 1999, 109.)

Toimituspolitiikasta sopiminen on hyvä hetki sitouttaa yhteisön johto lehden julkaisemiseen. Sitoutuminen merkitsee käytännössä sujuvaa, oikea-aikaista tiedonsaantia sekä lehden kehittämistä mahdollistavaa resursointia. (Mykkänen 1998, 33.)

5.2 Lehden toteutus

Yhteisöillä ei aina ole liaksi resursseja henkilöstölehtensä tekemiseen. Tämän vuoksi valtaosa suomalaisista yhteisöistä tekee henkilöstölehtensä itse. Tiedottajat ideoivat numeroiden sisällöt ja osallistuvat myös juttujen kirjoittamiseen. Muina kirjoittajina toimivat johdon ja muun henkilöstön edustajat. (Siukosaari 1999, 114; Rantanen 2007, 30-31.)

Monille yhteisölehdille on ominaista tietty kotikutoisuus. Useimmiten ainoastaan suurimmat yhteisöt voivat käyttää ammattitoimittajia, -valokuvaajia tai -graafikoita apunaan henkilöstölehden tekemisessä. Painamisen lisäksi taiton tekee usein freelancer-taittaja, joka suunnittelee kannen, nimiösivun sekä vakioaineiston taiton. Yhteisölehtien tekemiseen erikoistuneita viestintäyrityksiä on Suomessa useita. Asiakas linjaa lehden tavoitteet ja numeron sisällöstä ja onnistumisen seurannasta vastaa toimitusneuvosto. (Siukosaari 1999, 114; Rantanen 2007, 30-31.)

Lehden toimittaminen on operatiivista viestintää, josta vastaa useimmiten yhteisön tiedottaja. Mitä ammattimaisemmaksi yhteisön tiedottaminen kasvaa, sitä suunnitelmallisemmaksi lehdenteko muuttuu. Henkilöstölehti on monesti vain osa tiedottajan työnkuvaa. Resurssien salliessa tiedottajan on mahdollista käyttää myös ulkopuolista ammattitaitoa apunaan. Tässä tapauksessa tiedottaja useimmiten kokoaa eri tekijöiden työt, mutta voi myös itse osallistua käytännön työhön toimittajana, kuvaajana tai taittajana. (Mykkänen 1998, 37.)

Henkilöstölehden avustaja voi olla talon omaa väkeä tai ulkopuolinen amatööri, alan harrastaja tai ammattilainen. Hän voi vastata lehmenteon monista eri tehtävistä, kuten toimia kuvaajana, toimittajana, piirtäjänä tai taittajana. Avustaja voi myös tehdä tiettyjä palstoja, tuottaa grafiikkaa, selvittää taustoja tai toimia lehden toimitussihteerinä. (Mykkänen 1998, 198.)

Ammattitaitoisten kirjoittajien verkosto on lehden tekijälle arvokas. Oman yhteisön kirjoitustaitoisia henkilöitä kannattaa myös hyödyntää, kunhan pidättää oikeuden juttujen toimittamiseen itsellään. (Mykkänen 1998, 198.)

Ihmiset lukevat muitakin kuin pelkkiä henkilöstölehtiä, minkä vuoksi henkilöstölehtijuttujen tulisi olla hyviä ja ymmärrettävästi tehtyjä siinä missä muutkin lehtijutut. Ammatti- ja henkilöstölehtien jutut saattavat kuitenkin olla pitkäväteisen tylsiä ja vaikeaselkoisia, ja teksti on kankeaa sisältäen erikoisslangia ja vierassanoja. Myös kuvitus voi ontua ja se on epähavainnollistavaa, tai se voi puuttua kokonaan. Tekijän tulee muistaa, että myös henkilöstölehdessä juttujen on hyvä olla selkeitä, lyhyitä, helposti omaksuttavia ja hyvin havainnollistettuja ja kuvitettuja. (Kotilainen 2003, 96.)

5.3 Hyvä henkilöstölehti

Yhteisölehden julkaisun tulee aina perustua harkintaan ja tietoiisiin valintoihin. Lehti ei saa olla itsestäänselvyys tai itsetarkoitus ja sen tulee vastata todellisiin tarpeisiin. Mikäli lehti aikoo täyttää tehtävänsä tiedon välittäjänä, on tekijöiden tunnettava kohderyhmänsä, sekä yhteisön että lukijat läpikotaisin. Tekijöillä pitää olla realistinen

käsitys omista vahvuuksistaan ja heikkouksistaan, kuin myös lehdentekoon varatusta aineellisesta varallisuudesta. (Mykkänen 1998, 14-15.)

Yhteisölehden laadulliset tavoitteet määrittelevät lehden sisältöä ja ulkoasua koskevan tavoitetason. Hyvä lehti antaa lukijalleen lupaamansa. Yhteisölehden tapauksessa suunnitteluun on syytä uhrata aikaa. Usein ilmestyvällä medialla on varaa julkaista parikin kehnoa numeroa, mutta suhteellisen harvoin ilmestyvällä henkilöstölehdellä ei siihen varaa ole. Sen lukija muodostaa käsityksen joka numerosta erikseen ja lehti joko vastaa odotuksia tai pettää lukijan. (Mykkänen 1998, 32.)

Tekniset tavoitteet yhdistetään lehden tuotantoon ja jakeluun. Koska lehteä tarkastellaan tuotteena, jota sopimuksen mukaan on valmistuttava luvattu määrä sovitusajassa. Painojäljen ja kuvien laadun on vastattava painajan antamia lupauksia. Lehden on myös lähdettävä jakeluun ja saavuttava vastaanottajalle sovitusajassa sopimuksen mukaisella määrällä, ja löydyttävä niistä pisteistä, joihin sen jakelusta on sovittu. (Mykkänen 1998, 32.)

Hyvä henkilöstölehti huomioi lukijoidensa työympäristön lisäksi myös paikallisen elinympäristön ja hyvä henkilöstölehti kehittyy tarkoituksenmukaisesti sekä lukijoiden että työnantajan tarpeita silmällä pitäen. (Katajamäki 2010, 2.)

Aivan kuten sisäisen viestinnän niin henkilöstölehdengin onnistuminen vaatii niin yhteisön kuin henkilöstön panostusta. Yhteisö panostaa lehden toimittamiseen ja jakeluun. Henkilöstön panos on vastata sisällön synnystä, jotta se olisi mahdollisimman monipuolinen ja koko kohderyhmää miellyttävä. (Siukosaari 1999, 108-109.)

Siukosaaren (1999, 115) mukaan seuraavat asiat tekevät henkilöstölehden jutusta hyvän:

1. Kyseessä on uutinen tai aihe on muuten ajankohtainen ja mielenkiintoinen.
2. Juttu koskettaa lukijaa, on inhimillinen ja antaa lukijalle samaistumisen tunteen.
3. Juttu sisältää perusteltua tietoa, selostuksia ja taustatietoa.
4. Juttu on monipuolinen, eikä jätä arvailun varaan.

5. Juttu tuo esille uusia ja erilaisia näkökulmia ja sen rakenne, valokuvat, grafiikka ja taitto ovat hyviä.
6. Jutussa on vaalittu oikeellisuutta ja sen tieto on tarkistettua ja uskottavaa.
7. Haastattelut on tehty persoonallisesti ja tietyissä tilanteissa läheisesti.
8. Juttu on ytimekäs ja sen aihe on rajattu oikein.
9. Juttu on luettava, ymmärrettävä ja kirjoitettu hyvällä suomen tai muun maan kielellä.

6 VERKKOLEHTI PAPERIVERSION RINNALLA

Painetun lehden rinnalla ja yhä useammin tilalla voidaan julkaista verkkolehteä. Verkkolehti on sähköisessä muodossa luettava lehti, joka eroaa perinteisestä painetusta lehdestä globaalin jakelunsa, painokustannustensa, reaaliaikaisuutensa, tietomääränsä, vuorovaikutteisuutensa sekä julkaistun aineiston helpon saatavuuden suhteen. (Mykkänen 1998, 19; Kuutti 2006, 254.)

Sähköinen versio ei ole painetun lehden kopio (Mykkänen 1998, 186). Suunnittelijan ja toimittajan tulee ymmärtää, että verkkojulkaisuissa pätevät erilaiset median lait. Verkkokirjoittamiselta vaaditaan tiiviyyttä ja informatiivisuutta. Samalla kun lehti uutisoi ja luo taustoja, se voi myös rohkaista vuoropuheluun, kun lukijat voivat kommentoida juttuja. (Juholin 2001, 143-144.)

Verkkolehden parhaita mahdollisuuksia ovat ajantasaisuus, vaihtoehtoisuus sekä vuorovaikutteisuus. Internet antaa toimittajalle runsaasti mahdollisuuksia tiedon keruuseen, sen muokkaamiseen sekä esillepanoon. Mahdollisuuksien myötä myös riskit kasvavat ja verkossa julkaistava lehti voi kadottaa ominaisluonteensa, ellei verkkoversio onnistu tarjoamaan lukijalle mitään lisäarvoa paperilehteen verrattuna. (Alasilta 2002, 283, 290; Bradshaw, Rohumaa 2011, 44.)

Kirjallisen viestinnän kanavista sähköiset keinot, kuten sähköposti ja intranet, ovat tärkeitä etenkin suurissa ja keskisuurissa yhteisöissä. Ne mahdollistavat erityisesti

nopean ja ajantasaisen tiedon välittämisen. Verkkojulkaisun edut painettuun verrattuna ovat nopeuden lisäksi päivitettävyyys sekä aito interaktiivisuus. (Mykkänen 1998, 19; Kortetjärvi-Nurmi, Rosenström 2007, 227.)

Myös maantieteellinen riippumattomuus antaa vastaanottajalle mahdollisuuden lukea samaa tekstiä maapallon toisella puolella. Tässä tapauksessa haittana voidaan pitää erilaisia teknisiä ongelmia sähkökatkoksista tietoturvariskeihin. (Lohtaja, Kaihovirta-Rapo 2007, 16.)

Yhteisön on helppoa seurata verkkojulkaisun käyttöä ja sen eri osien suosiota. Reaaliaikainen seuranta mahdollistaa tarkan tiedonkeruun, eikä tekijöiden tarvitse arvaila, luetaanko lehteä vai ei. Käyttäjämäärä on seurattavissa vaikka päivittäin. (Mykkänen 1998, 19, 187.)

Verkkoon ja painotuotteeseen kirjoittaminen vaikuttavat kumpikin käytettäviin ilmauksiin ja tekstin pituuteen. Verkkoon kirjoittaessa on syytä huomioida, kirjoittaako internetiin tai intranettiin, vai tuleeko tekstistä sähköposti tai tekstiviesti. Mikäli teksti päättyy painotuotteeseen, on tärkeää tietää, onko painotuote asiakaslehti, sisäinen lehti, sanomalehti, tiedote tai vuosikertomus. (Lohtaja, Kaihovirta-Rapo 2007, 54.)

Eri välineiden käyttöä suunnitellessa on pohdittava osin kohderyhmien tavoittamista tehokkaasti, kattavasti ja oikea-aikaisesti, mutta samalla sanomien sisältöä ja laatua. Ajankohtaisuus ja nopeus kamppailevat perinpohjaisuuden ja syvällisyyden kanssa. (Mykkänen 1998, 13.)

Kaikella teknologialla on kuitenkin heikkoutensa ja iso osa töistä hylkii viestintäteknologiaa. Esimerkiksi metallipajan työntekijät eivät kuule soivan matkapuhelimen ääntä, eivätkä he istu päivittäin näyttöpäätteen äärellä lukemassa yrityksen uutisista ja tiedotuksista. (Puro 2004, 121.)

Puron (2004, 121-124) mukaan perinteiseen paperiin liittyy usein tunnelatauksia. Näyttöpäätteeltä luettu teksti koetaan kliiniseksi ja etäiseksi, vaikka teksti olisikin tismalleen sama kuin paperiversiossa. Paperiversio on merkki viitseliäisyydestä.

Painetun lehden etuja ovat myös viestin pysyvyys sekä tarkkuus. Haittoja ovat puolestaan tekstin tuottamisen ja välittämisen hitaus sekä vuorovaikutteisuuden vähäisyys. (Lohtaja, Kaihovirta-Rapo 2007, 16.)

7 KARHUNPALVELUS

Karhunpalvelus on Porin kaupungin henkilöstölehti, joka ilmestyy viisi kertaa vuodessa (Porin kaupunki 2012a). Lehti perustettiin vuonna 1980. Lehden nimeämisestä päätettiin kilpailun yhteydessä. Kilpailuun tuli paljon karhuaiheisia nimiehdotuksia. Kaupungin vaakunassakin ilmenevä karhu yhdistettiin vahvasti niin kaupungin kuin henkilöstölehden imagoon. Nimen aiheutettua ensin ristiriitaisia tunteita ja negatiivisia mielleyhtymiä asetti toimitus tavoitteekseen kääntää negatiiviset tunteet positiivisiksi tekemällä mahdollisimman hyvää henkilöstölehteä. (Heikkonen 2002, 22.)

Porin kaupungilla on henkilöstöä noin 7200. Työnantajana Porin kaupunki on kannustava ja kiinnostava. Kaupunki tukee henkilöstön osaamisen ja asiantuntemuksen jatkuvaa kehittämistä. Kaupungin palveluksessa on osaajia monilta eri aloilta. Hyvinvoiva henkilöstö jaksaa työskennellä muuttuvissa olosuhteissa ja antaa parhaansa. Ammattitaitoinen, uudistuva ja tulokellinen henkilöstö turvaa porilaisten menestymisen 120 000 asukkaan kasvukeskuksena tulevana vuosina. (Porin kaupunki 2012b.)

7.1 Alkuajoista nykyhetkeen

Lehteä tehtiin aluksi vain yhden miehen voimin, mutta työmäärän tultua resursseihin nähden ylivoimaiseksi päätettiin vuonna 1987 perustaa lehden ensimmäinen toimituskunta kaupungin eri hallintokuntien työntekijöistä. Toimituskuntaan valitut henkilöt huolehtivat pääsääntöisesti oman hallintokuntansa tiedotustoiminnasta. (Heikkonen 2002, 23.)

Kuva 1. Ensimmäinen kansi Karhunpalvelus-nimellä vuodelta 1980.

Karhunpalveluksen tavoitteena ja tehtävänä oli alkujaan toimia henkilöstön äänitorvena, ei niinkään kaupungin virallisena tiedotuskanavana. Nykyään lehteä toimitaan niin virallisen tahon uutiskanavana kuin henkilöstön keskustelufoorumina. (Heikkonen 2002, 23.)

Vuonna 2012 Karhunpalveluksen toimituksesta vastaa pääasiassa Porin kaupungin viestintäyksikkö. Henkilöstölehden tehtävänä on korostaa työyhteisöä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta työntekijöiden keskuudessa, sekä kertoa tulevista tapahtumista ja ihmisten aktiivisuudesta työyhteisössä. Tavoitteena on tehdä uutislehteä, joka tavoittaa kaikki vakituiset työntekijät. Hengenkoroituksen lisäksi tehtävänä on myös osoittaa, kuinka arvokasta työtä kaupunki tekee ja miten Porista on kasvanut kykeneviä ihmisiä valtakunnallisiin ja jopa kansainvälisiin työtehtäviin. Karhunpalvelusta julkaistaan sekä painoversiona että näköislehtenä verkossa. Pääpaino pysyttelee painetussa versiossa ja on koettu, että painettu lehti tuo paremmin yhteenkuuluvuutta ja aitoon työyhteisöön liittyvää ajattelua. Saadun palautteen perusteella lehteä ei tulisi julkaista pelkästään verkossa. (Furuholm, henkilökohtainen tiedonanto 25.9.2012.)

Kuva 2. Karhunpalvelus 3/2012.

7.2 Aiemmat lukijatutkimukset

Karhunpalveluksesta on ennestään tehty kolme lukijatutkimusta. Ensimmäinen tutkimus tehtiin vuonna 1987. Suppeassa tutkimuksessa lukijoilta tiedusteltiin, mitä juttuaiheita lehden tulisi lisätä tai vähentää, mitkä ovat mielenkiintoisimmat aiheet ja oliko lehden ilmestymiskertoja riittävästi. Lukijoilta pyydettiin myös ideoita lehden kehittämiseksi. (Heikkonen 2002, 24.)

Toinen hieman laajempi lukijatutkimus tehtiin vuonna 1995 Satakunnan ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijoiden Hanne Salmen sekä Juha Nurmen toimesta. Tutkimuksen kysymykset olivat suurimmilta osin muotoiltu väittämiksi, joihin lukijoiden tuli ilmaista mielipiteensä ympyröimällä sopivin vaihtoehto 1-4 väliltä. Numeroista yksi tarkoitti täysin samaa mieltä ja neljä jokseenkin eri mieltä. Kyselylomakkeita lähetettiin lehden lukijakunnan lisäksi myös toimituskunnalle. (Heikkonen 2002, 24.)

Kolmas lukijatutkimus toteutettiin vuonna 2002 Satakunnan ammattikorkeakoulun opiskelija Anne Heikkosen toimesta. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää Karhun-

palveluksen lukijakunnan mielipiteitä lehdestä. Heikkonen pyrki saatujen vastausten perusteella arvioimaan, millaisena lukijat näkivät henkilöstölehtensä sekä millaisia toiveita ja kehitysehdotuksia heillä oli tulevaisuutta ajatellen. (Heikkonen 2002, 6.)

Tutkimuksen mukaan lehti täytti tehtävän henkilöstön sekä henkilöstön ja johdon välisenä kommunikaatiovälineenä hyvin. Lukijat kokivat saavansa lehden välityksellä tärkeää ja yleistä informaatiota organisaationsa toiminnasta, tapahtumista sekä sen eri hallintokunnista. (Heikkonen 2002, 49-51.)

8 HAASTATTELUTUTKIMUS

Tämän opinnäytetyön aihe lähti selkeästi Karhunpalveluksen lukijatutkimuksen tarpeesta. Edellisestä lukijatutkimuksesta on aikaa yli kymmenen vuotta. Siinä ajassa muutoksia on ehtinyt tapahtua paljon etenkin internetin käytettävyyden sekä paperilehtien lukutottumusten saralla. Tälläkin hetkellä pohditaan, mikä olisi Karhunpalvelukselle sopivin julkaisumuoto ja että tulisiko lehteä julkaista pelkästään verkossa. Haastattelututkimukseni pyrkii saamaan selvyyttä myös edellä mainittuihin seikkoihin.

Karhunpalveluksen aiemmat lukijatutkimukset toteutettiin pääasiassa lomakekyselyinä, mutta tähän tutkimukseen valittiin tutkimusmenetelmäksi teemahaastattelu. Henkilöstölehden toimitus toteuttaa samaan aikaan kvantitatiivista lukijatutkimusta Yhdessä Porin kaupungin viestintäpäällikön kanssa rinnalle päätettiin toteuttaa myös kvalitatiivinen tutkimus haastatteluiden muodossa antamaan niin syventävää kuin täydentävää tietoa lehden lukijoista sekä heidän lukutottumuksista. Keskustelunomainen haastattelutilanne mahdollistaa yksityiskohtaisempaan tiedonkeruuseen kuin perinteinen lomakekysely.

8.1 Haastattelututkimus teoriassa

Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus auttaa ymmärtämään tutkimuskohdetta ja pyrkii selittämään sen päätösten ja käyttäytymisen syitä. Tutkimuksessa keskitytään yleisimmin pieneen määrään tapauksia, mutta ne pyritään analysoimaan sitäkin tarkemmin. Tutkittavat valitaan harkinnanvaraisesti, eikä tutkimuksessa pyritä tilastollisiin yleistyksiin. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineistoa kerätään kvalitatiiviseen tutkimukseen verrattuna vähemmän strukturoidusti ja aineisto on usein tekstimuotoista. Tietoja kerätään perinteisen lomakehaastattelun lisäksi avoimilla ja keskustelunomaisilla haastatteluilla, kuten esimerkiksi tiettyyn aihealueeseen keskittyvillä teemahaastatteluilla. (Heikkilä, 2004, 16-17.)

Laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen. Kyseinen todellisuus on moninainen, eikä sitä tutkimusta tehdessä voi pirstoa mielivaltaisesti osiin. Kvalitatiivinen tutkimus pyrkiiikin tarkastelemaan kohdetta mahdollisimman monivaltaisesti. (Hirsjärvi ym. 2010, 161.)

Hirsjärvi ym. (2010, 164) luettelee tyypillisiä piirteitä laadulliselle tutkimukselle:

1. Tutkimus on kokonaisvaltaista tiedonkeruuta ja sen aineisto kootaan luonnollisissa ja todellisissa tilanteissa.
2. Ihmistä suositaan tiedonkeruun instrumenttina ja tutkija luottaa omiin havaintoihinsa sekä keskusteluihin tutkittavien kanssa.
3. Lähtökohtana ei ole teorian tai hypoteesin testaaminen, vaan aineiston mahdollisimman yksityiskohtainen tarkastelu.
4. Aineiston hankinnassa suositaan metodeja, joissa tutkittavien näkökulmat pääsevät esille. Kyseisiä metodeja voivat olla esimerkiksi teemahaastattelu, ryhmähaastattelu sekä erilaisten tekstien analyysit.
5. Kohdejoukko valitaan tarkoituksenmukaisesti eikä satunnaisotoksena.
6. Tutkimussuunnitelma hahmottuu tutkimuksen edetessä. Tutkimus viedään läpi joustavasti ja tarpeen tullen suunnitelmia voidaan muuttaa.
7. Tapauksia käsitellään ainutlaatuisina ja aineistoa tulkitaan sen mukaisesti.

Haastattelua voidaan luonnehtia kahden ihmisen väliseksi vuorovaikutteiseksi viestinnäksi. Vuorovaikutus koostuu ihmisten kielen käytöstä sekä sen merkityksestä ja tulkinnasta. Haastattelulle on ominaista, että sen osallistujat pyrkivät käsitteellisesti välittämään mielellistä suhdettaan maailmaan. Haastattelija pyrkii saamaan selville, miten haastateltavan asiointilan merkitykset rakentuvat. Haastattelussa tutkimuksen kohteena on haastateltavan puheen sisältö. Haastattelija tekee sisällöstä havaintoja sekä tulkintoja ja toteaa niiden pohjalta sitä koskevia tosiseikkoja. (Hirsjärvi, Hurme 2011, 48-49, 52.)

Teemahaastattelu on puolistrukturoitu haastattelumenetelmä. Puolistrukturoidun tai puolistandardoidun haastattelun ominaispiirre on, että jokin haastattelun näkökohta on lyöty lukkoon, muttei kaikkia. Kysymykset ovat kaikille samat, mutta haastattelija voi vaihdella niiden sanamuotoa. Vastauksia ei ole sidottu vastausvaihtoehtoihin ja haastateltavat voivat vastata kysymyksiin omin sanoin. Teemahaastattelussa yksityiskohtaisten kysymysten sijaan haastattelu etenee tiettyjen valittujen teemojen varassa. Oletuksena on, että haastateltavat ovat kokeneet tietyn tilanteen. Teemahaastattelu korostaa haastateltavien elämysmaailmaa sekä heidän omia määritelmiään tilanteista samalla tuoden heidän äänensä kuuluviin. (Hirsjärvi, Hurme 2011, 47-48.)

Haastattelututkimuksissa vastausprosentti voi olla jopa 90-100% ja tutkimusmenetelmällä on monia etuja kirjalliseen kyselyyn verrattuna. Haastattelumenetelmän joustavuuden ansiosta haastattelijalla on mahdollisuus toistaa kysymys, esittää kysymykset haluamassaan järjestyksessä, oikaista väärinkäsityksiä, selventää kysymysten sanamuotoa ja vähentää vastaamattomuutta. Haastateltavalle tapa on melko vaihtoton. Vastaukset saadaan nopeasti ja joka kerta tiedetään, kuka on vastannut. Haastattelututkimukseen voi osallistua jopa lukutaidoton lapsi. Mahdollisia haasteita haastatteluun tuovat puolestaan epäselvät vastaamisohjeet ja kysymysten muotoilut, omien asenteiden vaikutus haastattelutilanteessa, sosiaalinen etäisyys, vastausten kirjausvirheet, muistivirheet sekä motivointivirheet. Myös haastattelu-aika ja -paikka voivat vaikuttaa vastauksiin. (Heikkilä 2004, 68.)

Tutkijan tarkka selostus tutkimuksensa toteuttamisen kaikista vaiheista kohentaa laadullisen tutkimuksen luotettavuutta. Haastattelututkimuksessa tuotetun aineiston olosuhteet ja paikat tulee kertoa selvästi ja totuudenmukaisesti. On myös syytä kertoa,

millä perusteella tulkintoja esitetään ja mihin tutkija perustaa päätelmänsä. Tässä auttaa, jos tutkimusselosteeseen sisällytetään esimerkiksi suoria haastatteluotteita tai muita autenttisia dokumentteja. (Hirsjärvi ym. 2010, 232-233.)

8.2 Haastattelututkimus käytännössä

Tutkimuksen haastateltavat valittiin Porin kaupungin viestintäpäällikön Anna Kyhä-Mantereen avustuksella kaupunkiorganisaation keskeisimmistä hallintokunnista: Perusturvakeskus, kasvatus- ja opetusvirasto, tekninen palvelukeskus, hallintokeskus, kulttuuritoimi, vapaa-aikavirasto sekä keskushallinto. Haastateltavia pyrittiin valitsemaan myös mahdollisimman laajasti erilaisista asemista, kuten esimiehistä ja työntekijöistä, jotta voitaisiin tarkastella myös eri ryhmien lukutottumuksia.

Haastattelu voidaan toteuttaa monella eri tavalla. Hirsjärven ym. (2010, 210) mukaan tavallisin tapa on tehdä yksilöhaastatteluja, joissa haastattelija ja haastateltava ovat haastattelutilanteessa kahden. Kyseinen haastattelumuoto valittiin opinnäytetyöhöni etenkin käytännön syistä. Työskennellessäni Karhunpalveluksen toimittajana olin tekemisissä useiden eri virkoja omaavien henkilöiden kanssa. Sen sijaan, että ryhdyin satunnaisesti kahlaamaan jokaisen hallintokunnan palkkalistoja haastateltavia etsien, päätin olla yhteydessä henkilöihin, joita olin haastatellut lehteen jo entuudestaan. Haastattelijan ja haastateltavan välillä ei ollut tuttavuussuhdetta, mutta haastattelun sopiminen oli helpompaa, kun molemmat osapuolet muistivat toisensa. Tämä mahdollisti myös sen, että jokainen haastattelutilanne oli luonteeltaan rento ja vapautunut.

Haastateltavien määräksi asetettiin alustavasti kymmenen Porin kaupungin työntekijää. Oletuksena oli, että lehti oli heille entuudestaan tuttu ja jokainen vähintään selaa lehden sen ilmestyttyä. Kymmenestä ennalta suunnitellusta henkilöstä kaikki suosituivat haastatteluun. Haastateltavien lukumäärät jakautuivat niin, että jokaisesta kolmesta työntekijämäärältään suurimmasta hallintokunnasta (perusturvakeskus, kasvatus- ja opetusvirasto sekä tekninen palvelukeskus) valittiin kaksi haastateltavaa ja lopuista hallintokunnista yksi.

Jokainen haastattelu toteutettiin samalla tavalla. Haastattelut tehtiin haastateltavalle mahdollisimman rennossa ja luonnollisessa ympäristössä, eli heidän työpisteillään. Haastattelut tallennettiin digitaalisella Olympus VN-711PC -sanelimella. Kaikki käsitellyt teemat kysymyksineen olivat jokaiselle samat, vaikka joitakin asioita esitettiin keskustelun edetessä eri tavoin. Jokaiselle vastaajalle luvattiin anonyymiteetti, joten vastaajat koodattiin kirjain-numeroyhdistelmällä V1-V10. Haastatteluiden kestot vaihtelivat seitsemästä minuutista kahteenkymmeneen minuuttiin, mutta valtaosa tallenteista oli kestoltaan kymmenen ja viidentoista minuutin väliltä.

Koska haastatteluiden aikana ilmeni useita yhteneväisyyksiä vastaajien mielipiteissä ja näkemyksissä, haastatteluiden täydellistä litterointia ei katsottu tarpeelliseksi. Haastattelutuloksia analysoitaessa esitettiin vastaajien yksittäisiä toteamuksia esitettyjen kysymysten ääreltä kiteyttämään samaa mieltä olleiden haastateltavien ajatuksia. Mielipiteitä ja suoria sitaatteja noukittiin jokaiselta vastaajalta. Päätelmien muodostaminen tallenteista suoraan on yksinkertaisinta silloin, kun haastateltavia on ollut vähän, eivätkä haastattelut ole olleet pitkäkestoisia (Hirsjärvi, Hurme 2011, 138).

9 HAASTATTELUN TEEMA-ALUEET JA KYSYMYKSET

Henkilöstölehti Karhunpalveluksen haastattelututkimuksen keskeisiksi teemoiksi valikoituivat lukutottumukset, sisältö sekä ilmestymismuoto. Kyseisten teemojen alle tehtiin pienempiä kysymyksiä täydentävine jatkokysymyksineen. Kysymysrunko (Liite 1) suunniteltiin lehtori Maarika Iijolaisen sekä viestintäpäällikkö Kyhä-Mantereen avustuksella. Tutkimuksen tarkoituksena oli kerätä tietoa siitä, miten Karhunpalveluksen lukijat lukevat lehteä, millaista lehteä he haluaisivat lukea ja missä muodossa lehteä tulisi jatkossa julkaista.

Koska tutkimus toteutettiin yksilöhaastattelujen avulla, kysymysrunko haluttiin pitää ytimekkäänä, mutta samalla kevyenä. Yksittäistä haastateltavaa ei haluttu kuormittaa ylimitoitetulla kysymysmäärällä, mikä olisi voinut vaikuttaa vastausten laatuun haastattelun lopussa. Kysymysten tarkoituksena oli nimenomaan herättää keskustelua ja

pyrkii välttämään pelkkiä kyllä/ei-vastauksia. Myös liian monimutkaisia, arkaluontoisia tai millään tavalla loukkaavia kysymyksiä pyrittiin välttämään. Hirsjärven ja Hurmeen (2011, 105) mukaan kysymysten tulisi olla helposti ymmärrettäviä sekä lyhyitä. Haastattelijan tulisi näin ollen välttää akateemista kielenkäyttöä.

Kun kysymysrunko oli valmis, sen toimivuutta testattiin aluksi V1:n kanssa. Kun runko toimi hyvin sellaisenaan, eikä tutkimukseen vaikuttavia ongelmia ilmennyt, päätettiin myös V1 ottaa mukaan tutkimukseen.

9.1 Lukutottumuksia käsittelevät kysymykset

Haastattelun viidellä ensimmäisellä kysymyksellä haluttiin kartoittaa lukijoiden suhdetta Karhunpalvelukseen lukutottumusten muodossa sekä tietyllä tavalla johdatella heitä lehden sisältöä koskeviin kysymyksiin. Kysymysten avulla selvitetään, miten tuttu Karhunpalvelus on lukijoille ja missä olosuhteissa lehteä luetaan.

Ensimmäisestä kysymyksestä alkaen pyrkimyksenä oli viedä haastateltavaa ja hänen ajatuksiaan enemmän ja enemmän syvemmälle lehteen. Haastateltaville esitettiin ensin helpompia kysymyksiä, jotta vastaajat pääsisivät helpommin haastattelutilanteeseen sisälle. Kysymykset 1-3 käsitelivätkin lukijoiden omakohtaisia kokemuksia Karhunpalveluksesta. Kysymykset olivat vahvasti sidoksissa toisiinsa ja ne esitettiin luontevasti peräkkäin. Niiden avulla haluttiin selvittää miten, missä, milloin, mitä ja miten usein Karhunpalvelusta luetaan.

Kysymykset 4-5 olivat myös sidoksissa toisiinsa. Ensimmäisellä kysymyksellä tiedusteltiin onko lehdessä yksittäisiä juttuja, joita lukijat saattavat lukea useampaan kertaan. Toisella kysymyksellä haluttiin selvittää, lukevatko vastaajat lehteä useampaan otteeseen kokonaisuutena, vai pelkästään yhden jutun takia.

9.2 Sisältöä koskevat kysymykset

Kysymysten edetessä seuraavaan teemaan vastaajalla on jo mahdollisesti muodostunut ajatus siitä, millaista lehteä hän haluaisi lukea. Karhunpalveluksen runko on leh-

destä lehteen pääasiassa sama. Pääkirjoituksen jälkeen kerrotaan erilaisista henkilöstöä koskevista uutisista, muutoksista, etuuksista ja niin edelleen. Henkilöstöasioiden jälkeen seuraa Työn ääniä -osio, jossa esitellään kaupungin eri työntekijöitä työtehtävissään useimmiten henkilöhaastatteluiden muodossa. Lehden sisältö muuttuu loppua kohden juttuaiheiltaan kevyemmäksi. Palstatilaa saavat esimerkiksi mielenkiintoisten porilaisten henkilöhaastattelut, Porin eri kaupunginosien esittelyt reportaasien muodossa sekä jutut kaupungin henkilökunnan monipuolisista harrastuksista.

Karhunpalveluksen sisältöä koskevan viiden kysymyksen patteristolla haluttiin nimenomaan selvittää, mitkä lehden eri osiot ja minkälaiset juttutyypit kiinnostavat lukijoita. Kysymyksillä 6-7 apukysymyksineen pureuduttiin ensin nimenomaan siihen, mikä vastaajia kiinnostaa. Mikäli he eivät osanneet sanoa, mikä lehdessä kiinnostaa, löytyi vastaus monesti sen kautta, mikä Karhunpalveluksen juttu on jäänyt mieleen. Lopulta pureuduttiin siihen, minkälaisia sisällöllisiä muutoksia he haluaisivat. Harva vastaaja pystyi sanomaan suoralta kädeltä, mikä lehdessä voitaisiin tehdä toisin, joten apukysymysten avulla saatiin selville, mitä puuttuu ja mitä mahdollisesti on liikaa.

Loput kolme sisältöä koskevaa kysymystä liittyivät lehden ulkoasuun sekä rakenteellisiin seikkoihin. Karhunpalvelus uudisti ilmettään vuonna 2007, joten oli syytä saada päivitettyä tietoa lehden nykyisestä ulkoasusta ja siitä, mikä on toimivaa ja mistä löytyy puutteita. Kysymyksillä 9-10 selvitettiin vastaajien mielipiteitä lehden rakenteesta ja rytmistä. Mielipiteitä saatiin niin sivumäärän sopivuudesta kuin juttujen pituuksista.

9.3 Ilmestymismuotoa koskevat kysymykset

Haastattelun loppuilla viidellä kysymyksellä selvitettiin vastaajien näkemyksiä Karhunpalveluksen ilmestymistiheydestä sekä julkaisumuodosta. Tällä hetkellä lehti ilmestyy viisi kertaa vuodessa. Ilmestymismuotoa koskevan teeman ensimmäisellä kysymyksellä tiedusteltiin vastaajan mielipidettä siitä, pitäisikö lehti ilmestyä useammin vai harvemmin.

Lehden toimitusneuvostossa on käyty keskustelua siitä, pitäisikö lehteä toimittaa paperiversion lisäksi tai pelkästään verkkolehtenä. Verkossa luettavien julkaisujen yleistyessä olikin syytä saada Karhunpalveluksen lukijoiden mielteitä kyseisestä aiheesta. Lehti on jo luettavissa pdf-muotoisena näköislehtenä kaupungin verkkosivulla. Haastateltavilta kysyttiin myös kyseisestä julkaisumuodosta, sen suosiosta sekä löydettävyydestä. Kysymyksestä 12 alkaen vastaajan mielteitä haluttiin viedä enemmän ja enemmän sinne, mikä heidän mielestään olisi sopiva julkaisumuoto heidän henkilöstölehdelle. Porin kaupungilla työtehtävät vaihtelevat todella paljon, eikä jokaisessa työssä välttämättä ole pääsyä tietokoneelle työpäivän aikana. Lehden ilmestymismuotoa koskevien suunnitelmien kannalta kyseisestä aiheesta saatuja mielipiteitä voidaan pitää varsin tärkeitä.

10 KARHUNPALVELUKSEN LUKIJAT JA LUKUTOTTUMUKSET

Jokainen Porin kaupungin henkilöstöstä valituista vastaajista lukee Karhunpalveluksensa kotona. Yleisin annettu syy tähän oli se, että lehti postitetaan työntekijöiden koteihin. Omaan henkilöstölehteen halutaan pureutua kaikessa rauhassa ilman kiirettä. Vastaajista vain V7 kertoi lukevansa lehteä myös työpaikalla, mutta tällöinkin useimmiten ruokatunnilla. V6 puolestaan kertoi etsivänsä satunnaisesti omaan työntekoonsa liittyviä yksittäisiä juttuja, muttei varsinaisesti lue lehteä työaikana.

Valtaosa vastaajista lukee lehden aina kun se ilmestyy. Yleisin tapa on ensin selata lehti kokonaan läpi, minkä jälkeen lukija poimii lehdestä itseään kiinnostavat artikkelit. Lukuinto on vahvasti numerokohtaista, kun juttujen aihealueet vaihtelevat numerosta numeroon, eikä kiinnostavia tai omaa työntekoa koskevia juttuja välttämättä aina ole. Vastaajista kolme saattaa joskus jättää lehden kokonaan lukematta vedoten juuri kyseisiin seikkoihin. V10:n mukaan myös lehden ulkoasu saattaa joskus olla luotaantyöntävä, minkä johdosta lehti saattaa unohtua ja jäädä lukematta. Myös ajan kohta ja aikataululliset seikat vaikuttavat siihen, luetaanko lehteä vai ei.

V1: Luen jos siel nyt sattuu näkymään jotain mielenkiintosta tai jossei vaikka oo muuta tekemistä. Eli toisin sanoen voi jäädä lukematta. Aina ei oo kiinnostavii juttui ja vähän riippuu kans et mimmosena ajankoh- tana se on tullu ja et sopiiks se nyt siihen päivän ohjelmaan.

V9: Ei siihe tartte paneutuu niinko moneks tunniks, et sen pystyy sillee nopeestiki käymää läpitte.

Puolet vastaajista kertoi lukevansa pääasiassa omaa hallintokuntaa koskevia artikkeleita. Muutkin jutut kiinnostavat, mikäli aihe vain on mielenkiintoinen. V3 mainitsi, että jotkut artikkelit kiinnostavat myös siksi, että ne koskevat henkilöstöä nimenomaan kaupunkilaisina, eikä pelkästään työntekijöinä. Mielenkiinnon lisäksi luettavuuteen vaikuttaa myös artikkelin ymmärrettävyys. V4:n mukaan lehdessä saattaa joskus olla oman hallintokunnan ulkopuolelle liittyviä mielenkiintoisia aiheita, mutta hän ei joskus ymmärrä niiden sisältöä. Puolet vastaajista ei lähtenyt erittelemään, mitä juttuja he lehdestä lukevat. Jos jokin juttu kiinnostaa, se luetaan hallintokunnasta tai aiheesta riippumatta.

V5: Kaikenmaailman ajankohtaista juttua, mitä Porin kaupunki järjes- tää työntekijöilleen. Se on ihan tilannekohtanen juttu, jos siellä on jo- tain juttua tutuista ihmisistä tai työpaikoista, ni semmosia.

Puolet haastattelututkimuksen vastaajista kertoi löytävänsä lehdestä yksittäisiä juttuja, joita he saattavat lukea useampaan kertaan. Juttuihin palataan vaihtelevin syin. Osa palaa juttuihin etsiäkseen työpaikkaa koskevia ohjeistuksia ja osa lukee uude- leen itseä muuten vain kiinnostavia artikkeleita. Juttuihin tulee palattua myös silloin, kun kyseessä on vastaajasta itsestään tehty haastattelu.

Vastaajista yli puolet ei palaa lehteen, eivätkä he lue koko lehteä useampaan kertaan. Etenkin vastaajille, jotka kertoivat jättävänsä Karhunpalveluksen joskus lukematta, riittää yleensä yksi lukukerta niin yksittäisten juttujen, kuin koko lehden osalta. Vas- taajista loput neljä, jotka palaavat lehteen uudestaan, lukevat lehteä joko virikemie- lessä tai jos lehti on saattanut jäädä kesken.

*V2: Kyl se mul on aina olohuoneen pöydällä hollilla. Jos kaipaas viri-
kettä ja muuta ni lueskelen nii kaua ku lehti o voimas ja seuraava tulee.*

11 KARHUNPALVELUKSEN LUKIJAT JA SISÄLTÖ

11.1 Lehden artikkelit

Enemmistöllä vastaajista löytyi jokin tietty juttutyyppi, jota he mieluiten lukevat Karhunpalveluksesta. Yli puolet heistä mainitsi suosikeikseen henkilöhaastattelut kaupungin henkilöstöstä eri työtehtävien tai harrastusten parissa. Myös kaupungin järjestämät tapahtumat henkilökunnalleen saivat mainintoja muutamaankin otteeseen. Mielenkiintoiseksi asiaksi nousi se, että henkilöstön tekemisistä halutaan todella lukea, vaikka aihe menisikin oman hallintokunnan ulkopuolelle. Kaupungin organisaatio on suuri, joten lukijat kokivat esimerkiksi eri työtehtävien esittelyjä koko työyhteisöä yhdistäviksi ja lujittaviksi artikkeleiksi.

V2: Henkilöhaastattelut ja tämmöset kevyemmät aiheet, mis on niinko ihminen vähän enemmän ku työnsä puolesta tuotu esille. Semmoset jutut kiinnostaa eniten.

V6: Just niinko henkilökunnan ja koko kaupungin konsernin vapaa-ajan tapahtumist ja asioist. Aika mones hallintokunnas on jotakin omia juttuja, mist me ei tiedetä mitää. Voitas niinko vähä vertail ja kattoo et me tehtäis jotain samaa ku muutkin.

V8: Kaupungil o kauhee määrä porukkaa töis, ni kyl sitä niinko mielekiinnost lukee et vähä saa selvil mitä muuallaki tehdää ja minkätyyppist työtä.

Yli puolet vastaajista pystyi nimeämään jonkin Karhunpalveluksen artikkelin, joka heille on jäänyt mieleen. Näistä kaksi koski omaa hallintokuntaa, mutta yhtä lukuun ottamatta jokainen artikkeli liittyi Työn ääniä -osioon.

Kenenkään mielestä lehdestä ei puutu mitään tietynlaisia juttutyypppejä. Vastaajista kolme ei osannut mainita mitään erityistä, mitä he haluaisivat lukea enemmän Karhunpalveluksesta. Mielenkiintoista oli, että loput vastaajat jakautuivat kahteen eri ryhmään esittäen samoja näkemyksiä siitä, mitä lehdessä pitäisi olla enemmän. Jotkut työntekijät toivoivat Karhunpalvelukseen enemmän tietoa henkilöstön etuuksista sekä heille järjestettävistä tapahtumista ja aktiviteeteista.

V4: Liikuntaa koskevaa tietoa, mikä on ilmasta ja millon mitäkin on, vois olla näkyvillä paremmin. Semmonen tapahtumakalenteri tuli mieleen, ku kaupunki järjestää aika paljon kaikkee. Siel vois esiintyy, mitä kaikkee kaupunki järjestää työntekijöilleen.

V6: Just tätä vapaa-ajan toimintaa, mitä muut tekee. Se o hyvi vähä mitä mitä tehdään yhdessä, niinko ulkoilua ja liikuntaa. Et jos omasta talosta ei löydy ketään, ketä menis esimerkiks pelaamaa lentopalloo, et vois men jonku muun mukana. Jotain tämmöstä tietoo vois olla.

Toinen ryhmä toivoi lehteen enemmän artikkeleita eri hallintokuntien työntekijöiden arjesta. Vastaajien asemasta riippumatta tietoa halutaan toisten työntekijöiden tekemisistä enemmän.

V3: Ehkä just sen tyyppisiä, että ku tää kaupunki työllistää seittemäntuhatta ihmistä, ni on laaja kirjo eri ammatteja. Et esiteltäis just tavallan niinku et mitä tää kaupunki on.

V10: Enemmän niinko Porin kaupungin omast henkilökunnast, niinko esimerkiks Porin kaupungintalolta. Olis hienoo et olis jotain niistäki ihmisist.

Kenenkään mielestä lehdessä ei myöskään ollut mitään juttuja liikaa, mutta joidenkin mielestä lehdessä ilmoitetut, ”pakolliset” tiedot muutoksista kuuluisivat mieluummin kaupungin intraan, Patarumpuun. Yleisesti lehteä pidetään sisällöltään tiiviinä ja asiansa ajavana pakettina.

11.2 Lehden ulkoasu

Suurin osa vastaajista piti lehden ulkoasua toimivana, ja esimerkiksi kuvissa tai grafiikoissa ei ollut moittimista. Osa kuitenkin otti kantaa tekstimäärän ja kuvien suhteeseen sekä lehden yleisilmeeseen, johon kaivattiin lisää luovuutta.

V10: Ulkoasu vois ol kiinnostavampi. Tää on niin harmaa! Se voi olla tää paperi mikä tökkii. Vähemmän tekstiä ja enemmän kuvia. Kuvat sa-noo joskus paljo enemmän ku teksti.

V6: Musta tää sekottuu tällasenaan ilmaisjakeluihin liian helposti. Mää en lue mitään ilmaisjakeluita koskaan ja jos tää on siellä muiden ilmaisjakelujen välissä, ni se saattaa jäädä sinne.

Kaikkien vastaajien mielestä Karhunpalveluksen nykyinen sivumäärä on sopiva. Kuten aiemmin todettiin, ei mitään puutteita juttutyyprien suhteen vastaajien mielestä ollut. Valtaosa pitää artikkeleiden pituuksia sopivina, eikä niiden pituuksien vaihteluun osattu ottaa sen enempää kantaa. Osa kuitenkin havaitsi rakenteellisia puutteita Karhunpalveluksen nykyisistä artikkeleista. Juttujen pituudet halutaan pääasiassa pitää lyhyinä ja ytimekkäinä.

V2: Mä pidän näit juttui liian pitkinä. Monet lehdet käyttää näit faktalaatikoita ja tekstinostoja ja lainauksia, ni niit mä toivosin niinko kautta linjan. Tavallaan se ihmisen houkuttelu ja sisäaheitto siihe juttuu, ni sen tyyppist mä toivosi enemmän. Faktalaatikoil sais vähä mutkii suoraks, et ei tartte avata kaikkee niinko orjallisesti tekstist ja sit se pääpointti saatais paljo lyhyemmäks.

V10: Tää olis mielekiintosempi jos kuvat olis isommat. Iha niinko täs ei joskus olis mitää muuta ku tekstiä.

12 KARHUNPALVELUKSEN LUKIJAT JA ILMESTYMISMUOTO

Suurimmalle osalle vastaajista riittää, että Karhunpalvelus ilmestyy viisi kertaa vuodessa. Päävire vastaajien keskuudessa oli kuitenkin se, että viisi olisi ehdoton minimi. Osa epäili myös, että jos lehteä julkaistaisiin useammin, sen sisältö voisi kärsiä.

V5: Millä resursseilla sitä juttua sit sais jos se tulis useammin? Vaikea kuvitella. Tulis jutuista pulaa ja ihmiset ei riittäis, jos se vielä useammin ilmestyis.

V6: Ei se välii vaik se tulis kerra kuukaudessaki, mut sit taas et tekeeks se paljo enemmän duunii sen lehden tekemiseen? Alkaaks se menee vähä semmoseks et sin tulee ehkä paljo semmosta, mitä ei ehkä tarvis olla.

Muutama toivoi lehden ilmestyvän useammin vedoten siihen, että asioita ehtii tapahtumaan liian paljon siinä välissä, kun lehteä ei tule. Pohdinnat sisällön kärsimisestä useammin ilmestyvässä henkilöstölehdessä nousivat esille myös kyseisessä ryhmässä.

Haastattelututkimuksessa ilmeni, että asemasta tai työtehtävästä riippumatta kukaan vastaajista ei lue Karhunpalveluksen näköislehteä kaupungin verkkosivuilta. Ainoastaan kolme kertoivat joskus lukeneensa näköislehteä etsiessään jotain tiettyä juttua aiemmista lehdistä, kun saman numeron paperiversiota ei ollut lähettyvillä. Valtaosa vastaajista löytäisi tarvittaessa lehden kaupungin verkkosivuilta, mutta moni kuitenkin epäröi. Kenenkään mielestä lehti ei ole tarpeeksi hyvin näkyvillä kaupungin verkkosivuilla.

V2: Kyl se o vaatinu pikkase salapoliisityötä. Sillo ku tuore Karhunpalvelus o ilmestyny, ni sillo o kaupungi etusivuil o saattanu ol linkki siihe, et nyt o lehti tullu. En osais nyt sanoo, et misä se tarkallee o.

Joillekin näköislehden olemassaolo tuli yllätyksenä.

V6: *Mä en oo muuten itse asiassa ees huomannu et siel on se.*

V10: *Mä en oo koskaa kattonu ees. Kyl se täytyis enemmän näkyä. Ei kaikki edes tiedä tästä.*

Ainoastaan kaksi vastaajaa lukisi Karhunpalvelusta useammin, mikäli se julkaistaisiin pelkästään verkossa. Molemmat heistä viettävät paljon aikaa netissä päivittäin ja heidän mukaansa lehteä tulisi sitä kautta luettua ehkä useammin. Valtaosa vastaajista haluaa kuitenkin lehensä paperisena. Nimenomaan paperi vaikuttaa olevan suurimmalle osalle se oikea julkaisumuoto henkilöstölehdelle.

V2: *Kyl se niinku saavutettavuuden kannalta on se printti. Kaikil kaupungin työntekijöillä ei oo mahdollisuutta sitä nettiversioa lukea. Mä tykkään lukea printtiä. Nää jutut on niin pitkiä, et se saattaa nettimaailmassa olla tuskasta lähteä scrollaamaan sitä.*

V3: *Kyl paperiversio on ain paperiversio. Minusta se on kivempi kuin sähkö.*

V5: *Sen voi ottaa vaikka mökille ja huusiin mukaan. Tai jonnekin sinne missä ei oo sähköä tai laajakaistaa.*

Vastaajien keskuudesta ehdotettiin myös, että jokainen kaupungin työntekijä voisi päättää mieleisensä julkaisumuodon henkilöstölehdelleen.

V1: *Tulevaisuudessa enenevässä määrin mennään verkkolehdiin, niin kannattaisiin toistaiseksi molempia. Tai sitä mahdollisesti et vois valita et haluaako kotiin verkkolehden tai painetun.*

Tämänhetkistä Karhunpalvelusta julkaistaan tabloidikokoisena sanomalehtipaperilla painettuna henkilöstölehtenä. Enemmistö vastaajista pitää kyseistä paperilaatua edelleen sopivana, eikä lähtisi muuttamaan lehden muotoa esimerkiksi aikakauslehdiksi. Suurin osa vastaajista perusteli mielipidettään tottumusten kautta. Lehteä on totuttu lukemaan tietyssä koossa ja tietylle paperilaadulle painettuna, eikä sitä heidän mie-

lestään tarvitse lähteä muuttamaan. Mieltymykset sanoma- tai aikakauslehtiin ei vaikuttanut erityisemmin vastaajien valintaan.

Kannatusta, joskin vähäistä, tuli myös aikakauslehden puolesta. Osan mielestä se olisi kokonsa puolesta helppolukuisempi ja lehden kokonaisuus muuttuisi paremmaksi.

V10: Se olis nii selvempi. Jotenki kivempi niinko lukee. Et jos sä ny jos-sai sängyssäki esimerkiks luet, ni kyl aikakauslehtee o parempi lukee.

13 LEHDEN KEHITYSEHDOTUKSET

Vaikka tutkimukseen käytettiin henkilöstön kokonaislukumäärään nähden vain kourallinen työntekijöitä, ilmeni haastatteluiden aikana varsin selkeitä kokonaisuuksia, joiden pohjalta voidaan esittää kehitysehdotuksia lehden toimitukselle sekä toimituskunnalle.

Ensimmäinen tutkimuskysymys oli ”Miten lukijat lukevat Karhunpalvelusta vuonna 2013?”. Jokainen vastaaja kertoi lukevansa Karhunpalvelusta mieluummin kotona kuin töissä. Useimmat lukevat lehden aina, kun se ilmestyy. Jokaisella lukukerralla se vähintään selataan läpi, minkä jälkeen osa palaa takaisin lukeakseen itseä kiinnostaneen artikkelin. Karhunpalvelus on henkilöstölleen tuttu lehti, johon halutaan paneutua kotona ja nimenomaan kaikessa rauhassa. Lehden postittamisesta työntekijöiden koteihin voitaisiinkin pitää tukevasti kiinni myös jatkossa.

Toinen opinnäytetyöni tutkimusongelma oli ”Millaista henkilöstölehteä Porin kaupungin työntekijät haluaisivat lukea?”. Tutkimuksen perusteella lehdestä ei varsinaisesti puutu mitään, mutta haastatteluiden pohjalta ilmeni kaksi asiaa, joista työntekijät haluaisivat lukea enemmän. Ensimmäisenä asiana esille nousi työntekijöiden halu ja mielenkiinto lukea muun henkilöstön harrastuksista ja työtehtävistä henkilöhaastattelujen muodossa. Kukaan ei toivonut enemmän juttuja omasta hallintokunnastaan, vaan artikkeleita toivottiin nimenomaan omien hallintokuntien ulkopuolelta. Henki-

löstö haluaa tietää enemmän koko kaupungista työnantajana. Näin ollen myös Karhunpalvelusta voidaan pitää työyhteisöä lujittavana julkaisuna. Lehden toimituksessa voitaisiinkin huomioda Työn ääniä-osion tärkeys työntekijöitä yhdistävänä osiona ja suoda lehteen enemmän artikkeleita työstä, mitä Porin kaupungissa tehdään.

Toisena asiana vastaajien toiveissa esille nousi perusteellisempi ilmoittaminen työntekijöiden etuuksista sekä vapaa-ajan mahdollisuuksista muun henkilöstön kanssa. Henkilöstölehdessä roolia työyhteisöä lujittavana työkaluna ei voida väheksyä tässäkään asiassa. Vastaajien mielestä lehdessä ei myöskään ole mitään liikaa, mutta tiettyä harkintaa toivottiin sen suhteen, mikä asia kannattaa kertoa henkilöstölehdessä ja mikä kaupungin intrassa, Patarummussa. Lehti halutaan pitää ytimekkäänä ja osin viihdyttävänä pakettina, eivätkä lyhyet, ”pakolliset” ja joidenkin mielestä ehkäpä tylsät uutisoinnit muutoksista välttämättä kuulu henkilöstölehteen.

Karhunpalveluksen ulkoasuun oltiin pääasiassa tyytyväisiä. Se ajaa asiansa ja esimerkiksi kuvat ja grafiikka ovat lehdessä hyviä. Kuvia ja värikkyyttä toivottiin kuitenkin enemmän, jotta lehti näyttäisi mielenkiintoisemmalta ja houkuttelevammalta. Plussaa saivat sivut ja aukeamat, joissa taitossa oli käytetty luovuutta kuvien ja tekstin erilaisessa sijoittelussa. Suttuiset kuvat ja puolivalmis kuvitus syövät lehden tehoa ja huomattavasti, joten valokuvien laatuun voitaisiin panostaa entistä paremmin. Koska jokaisessa hallintokunnassa ei välttämättä ole henkilöitä, jotka taitavat valokuvaamisen, voitaisiin esimerkiksi kaupungin viestintäyksikön tiedotusavustajia käyttää lehden valokuvaajina laajemmin. Koska useammat lukevat lehden vain keran, olisi hyvä pitää huoli siitä, että lehti näyttää hyvältä eikä herätä negatiivisia tunteuksia.

Juttujen pituudet olivat useimmille sopivia, mutta joidenkin mielestä tekstiä oli liikaa. Toivottiinkin, että tekstiä välillä pilkottaisiin ja sijoitettaisiin esimerkiksi faktaalatikoihin. Näin lehdestä ei tulisi liian staattinen, kun artikkeleiden rakenteet vaihtelisivat tekstimäärän lisäksi myös rakenteiltaan. Koska joidenkin juttujen kirjoittajat eivät ole ammattikirjoittajia, tulisi toimituksen painottaa entistä paremmin artikkeleille asetettuja merkkimääriä ja että niistä pidettäisiin kiinni. Karhunpalveluksen sivumäärä oli kaikille vastaajille sopiva, eikä lehden pituutta pitäisi missään nimessä ainakaan lyhentää.

Yli puolet vastaajista piti lehden nykyistä ilmestymistiheyttä sopivana. Osa toivoisi lehden ilmestymän useammin kuin viisi kertaa vuodessa vedoten siihen, että paljon numeroiden välissä ehtii tapahtumaan niin paljon asioita. Molemmissa ryhmissä kuitenkin pohdittiin, tuottaisiko esimerkiksi kuuden numeron ilmestymistiheys jo liikaa työtä lehden toimitukselle. Toimitusneuvosto voi pohtia, haluaako se lehdelle yhden numeron vuodessa lisää, mutta mielestäni kyseiselle päätökselle tulee löytyä joku selkeä syy ja tavoite. Mikäli tavoitteena on lisätä henkilöstön lukuintoa ja kiinnostusta lehteä kohtaan, tulisi mielestäni ensin keskittyä lehden sisällön kehittämiseen.

Kolmas tutkimuskysymykseni oli ”Missä muodossa lehteä tulisi jatkossa julkaista?”. Karhunpalveluksen näköislehteä luetaan vastaajien keskuudessa todella harvakseltaan, joskaan lainkaan. Ainoastaan muutama saattaa satunnaisesti lukea lehteä verkossa, mutta vain jos paperiversiota ei satu olemaan lähistöllä. Vastaajat kokivat myös, että linkki Karhunpalveluksen näköislehteen on huonosti esillä ja liian monen linkin takana. Suora linkki kaupungin henkilöstölehteen voisi näin ollen olla paremmin esillä, vaikka heti etusivulla. Yhtä harva myöskään lukisi lehteä useammin, mikäli se julkaistaisiin pelkästään verkossa. Kaupungin henkilöstössä on todella laaja kirjo eri ammatteja, eikä kaikilla ole päivittäistä pääsyä nettiin työpaikallaan. Vastaajista harva myöskään jaksaa istua tietokoneella työpäivän jälkeen. Mielestäni lehden näköislehti on siis toistaiseksi riittävä, kunhan sen olemassaoloa ja uuden lehden ilmestymistä tuodaan paremmin esille kaupungin verkkosivuilla. Karhunpalveluksella ei siis ole mielestäni tarvetta julkaista täysiveristä verkkolehteä.

Tutkimuksen perusteella on siis varsin selvää, että kaupungin työntekijöille lehden oikea muoto on paperi. Vaikka pieni osa pitikin verkossa julkaistavaa Karhunpalvelusta hyvänä, pitivät he silti heidän oman henkilöstölehtensä oikeana muotona paperia. Myös tämänhetkinen sanomalehtipaperille painettava lehti miellytti valtaosaa. Osa kuitenkin toivoi lehteä tulevaisuudessa aikakauslehtimuodossa. Se tekisi vastaajien mielestä lehdestä siistimmän, eikä lehti sekoittuisi yhtä helposti muiden ilmaisjakeluiden kanssa. Julkaisumuodon muuttaminen vaatii muutoksia niin ulkoasussa ja taitossa, kuin artikkeleiden määrässä ja niiden merkkimäärissä. Mikäli resurssit antavat myöden, voitaisiin vuoden aikana julkaista yksi Karhunpalvelus aikakauslehtimuodossa, minkä jälkeen työntekijöiltä tiedusteltaisiin tuntemuksia lehden uudesta

ilmeestä ja muodosta. Mielestäni tärkeintä kuitenkin on, että lehden pääpaino pysyisi jatkossakin paperiversiossa.

14 OPINNÄYTETYÖN ARVIOINTI

Koin olevani todella motivoitunut koko opinnäytetyöprosessin ajan. Lopetin työni tiedotusavustajana Porin kaupungin viestintäyksikössä vasta muutamia kuukausia sitten, joten Karhunpalvelukselle teetetty tutkimus tuntui itselle läheiseltä ja mielenkiintoiselta aiheelta. Yhteistyö viestintäyksikön kanssa sujui hyvin. Yhteydenpito tapahtui lähinnä kahdenkeskeisten keskustelujen muodossa kaupungin viestintäpäällikkö Anna Kyhä-Mantereen kanssa. Keskustelimme yhdessä siitä, mitä vastaajilta haluttiin kysyä. Sain suunnitella lopullisen haastattelurungon melko vapaasti, mikä oli mielestäni yksi tärkeimmistä oppimistani asioista.

Lukijatutkimuksia tehdään useimmiten määrällisinä tutkimuksina, mikä sai minut miettimään opinnäytetyöni toteutettavuutta niiden asioiden avulla, joita olin opintojeni varrella oppinut. Päädyin haastatteluun ja teemahaastatteluun, koska aiempien toimittajätöideni ansiosta ihmisten haastatteluista on muodostunut itselle luonnollinen ammatillinen asia. Haastattelu tutkimusmuotona on hitaampi ja vaivalloisempi, mikä toi opinnäytetyöhön omat haasteensa. Pyrin tekemään haastattelutilanteista vastaajan kannalta mahdollisimman mielenkiintoisia esittämällä nimenomaan heitä itseään koskevia kysymyksiä ja sitä kautta sain heidät puhumaan. Mielestäni onnistuin kyseisessä asiassa hyvin. Koska laadullisen tutkimuksen tekeminen oli itselle uutta, pyrin opinnäytetyössäni tekemään asiat yksinkertaisesti, mutta samalla niin, että toimeksiantaja hyötyisi tutkimustuloksistani mahdollisimman paljon. Näin ollen päätin jättää esimerkiksi haastateltavien profiloinnin pois ja käsitellä heitä ”pelkkänä” henkilöstönä.

”Vastausten litterointi olisi saattanut tuoda enemmän näkökulmia. Nyt lukija on täysin Aaltosen poimintojen ja päätelmien varassa. Lisäksi suppeakin profilointi (ikä,

sukupuoli, asema) haastatelluista olisi auttanut ymmärtämään paremmin eri ryhmien lukutarpeita ja -tottumuksia.” (Kyhä-Mantere sähköposti 23.4.2013.)

Vaikka haastateltavia oli tuhansien työntekijöiden organisaatiosta ainoastaan kymmenen, ilmeni monia yhtäläisyyksiä saaduissa vastauksissa. Opinnäytetyötä tehdessä huomasin, että kun laadullisen tutkimuksen suunnittelee ja toteuttaa huolella, tulokset voivat olla yhtä luotettavia kuin sadoille ihmisille teetetty määrällinen tutkimus. Kasvokkain toteutetuista haastatteluista saatu tieto on mielestäni syvällisempää ja yksityiskohtaisempaa. Suosittelenkin, että suunnitellessaan Karhunpalvelusta koskevia muutoksia kaupungin viestintäyksikkö huomioisi määrällisen tutkimustulostensa lisäksi myös opinnäytetyössäni esitettyjä kehitysehdotuksia. Mielestäni tutkimukseni tuloksia voidaan pitää luotettavina ja niistä todella on hyötyä Porin kaupungin henkilöstöllehdelle.

”Kuten Aaltosen opinnäytetyöstä käy ilmi, on Karhunpalvelusta tutkittu keväällä 2013 myös omasta toimestamme. Vertailussa molempien töiden lopputulos on samankaltainen, mikä lisää tutkimusten luotettavuutta. Tämän perusteella voin todeta, että Aaltosen työ tukee omaamme. Peruskysymykset olivat molemmissa tutkimuksissa samankaltaiset, menetelmät erilaiset.” (Kyhä-Mantere sähköposti 23.4.2013.)

”Aaltosen työstä saadut vinkit ovat osin tuttuja, mutta jotain uuttakin on mukana. Laadullisessa tutkimuksessa ilahdutti se, miten haastateltavat ovat analysoineet lehden sisältöä perusteellisesti. Mietityttämään jäi se, olivatko he liiankin perehtyneitä. Lehteä kohtaan vielä kriittisemmätkin äänet olisivat voineet tuoda lisäarvoa.” (Kyhä-Mantere sähköposti 23.4.2013.)

Kaiken kaikkiaan olen tyytyväinen opinnäytetyöhöni. Prosessin aikana sain paljon uutta tietoa henkilöstölehdistä sekä siitä, mistä organisaation sisäinen viestintä koostuu. Myös haastattelututkimuksen suunnittelu ja teettäminen olivat itselle täysin uusia asioita. Lisäksi yhteistyö kaupungin viestintäyksikön sekä haastateltavien kanssa vahvisti ammatillista osaamistani ja lisäsi itsevarmuutta entisestään.

15 LOPUKSI

Karhunpalveluksella on mielestäni vahva ja tärkeä rooli Porin kaupungin henkilöstön keskuudessa. Vaikkei lehti olekaan päävastuussa työyhteisön tiedonkulkujärjestelmässä, on sillä tärkeä paikka yhteisössä nimenomaan tunnetilojen herättäjänä. Mielestäni Karhunpalveluksen tulevaisuus ei ole millään tavalla uhattuna, kunhan henkilöstölehden toimituskunta sekä -neuvosto ymmärtävät lehden merkityksen työyhteisössä lujittavana työkaluna.

Verkkolehden suosio on jatkuvassa kasvussa ja yhä useampi lukee nykyään esimerkiksi sanomalehtensä pelkästään verkossa. Yhteisön tulisi ymmärtää sekä painetun että sähköisen henkilöstölehden tarjoamat mahdollisuudet ja tilanteen mukaan hyödyntää molempien vahvuuksia. Molempia ei tarvitse julkaista samaan aikaan ja yhteisö voi valita sopivamman sekä omia tarpeita tyydyttävän vaihtoehdon.

Opinnäytetyöni tarjoaa hyviä jatkotutkimusmahdollisuuksia. Esimerkiksi lehden ulkoasua tai juttutyyppejä koskevat trendit muuttuvat tämän tästä ja myös Karhunpalveluksen on syytä pysyä ajassa mukana. Pitää muistaa, että henkilöstölehti on muutenkin kuin pelkkä sisäisen viestinnän työkalu. Sitä voidaan pitää eräänlaisena käyntikorttina muille organisaatioille ja ylipäättään kaikille, jotka ottavat lehden käteensä. Kansikuva antaa lukijalle ensivaikutelman lehteä julkaisevasta yhteisöstä. Huolellisesti suunniteltu ja toteutettu lehti vetoaa lukijaan ja antaa positiivisen mielikuvan koko organisaatiosta.

LÄHTEET

- Alasilta, A. 2004. Verkkokirjoittajan käsikirja. Helsinki: Inforviestintä Oy.
- Bradshaw, P. & Rohumaa, L. 2011. The Online Journalism Handbook – Skills to survive and thrive in the digital age. Harlow: Pearson Education Limited.
- Furuholm, T. 2012. Päätoimittaja, Porin kaupungin henkilöstölehti Karhunpalvelus. Pori. Puhelinhaastattelu 25.9.2012. Haastattelijana Kalle Aaltonen. Muistiinpanot haastattelijan hallussa.
- Heikkilä, T. 2004. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita Oy.
- Heikkonen, A. 2002. Karhunpalvelus lukijakuntansa näkökulmasta - Porin kaupungin henkilöstölehden lukijatutkimus. AMK-opinnäytetyö. Satakunnan ammattikorkeakoulu.
- Hirsjärvi, S., Hurme, H. 2011. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. 2010. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Juholin, E. 1999. Sisäinen viestintä. Helsinki: Infor.
- Juholin, E. 2001. Communicare! Viestintä strategiasta käytäntöön. 3. Helsinki: Infor.
- Juholin, E. 2006. Communicare! Viestintä strategiasta käytäntöön. 4. uud. p. Helsinki: Infor.
- Katajamäki, O. 2010. Henkilöstölehti tutustuttaa ja taustoittaa. Karhunpalvelus 2,2.
- Kortetjärvi-Nurmi, S. & Rosenström, A. 2007. Yritysviestinnän ABC. Helsinki: Edita Oy.
- Kortetjärvi-Nurmi, S., Kuronen, M. & Ollikainen, M. 2003. Yrityksen viestintä. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Kotilainen, L. 2003. Parempi lehtijuttu. Jyväskylä: Inforviestintä Oy.
- Kuutti, H. 2006. Uusi mediasanasto. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.
- Kyhä-Mantere, A. Kalle Aaltosen opinnäytetyö: Henkilöstölehden merkitys Porin kaupungin sisäisessä viestinnässä. Vastaanottaja: kalle.aaltonen@student.samk.fi. Lähetetty 23.4.2013 klo 11.30. Viitattu 23.4.2013.
- Lohtaja, S. & Kaihovirta-Rapo, M. 2007. Tehoa työelämän viestintään. Puhu kuulijalle, kirjoita lukijalle. Helsinki: WSOYpro.
- Mykkänen, P. 1998. Yhteisölehti - Tekijän opas. Hämeenlinna: Inforviestintä Oy.

Pontvik, L. 2012. Personaltidningen ger Ovakos medarbetare vi-känsla. Appelberg Publishing Group AB. Viitattu 18.9.2012.
<http://www.appelberg.com/personaltidningen-ger-ovakos-medarbetare-vi-kansla/>

Porin kaupunki 2012a. Porin kaupungin www-sivut. Karhunpalvelus. Viitattu 16.9.2012. <http://www.pori.fi/karhunpalvelus.html>

Porin kaupunki 2012b. Porin kaupungin www-sivut. Henkilöstöpalvelut. Viitattu 16.9.2012. <http://www.pori.fi/henkilostopalvelut/henkilostopalvelut.html>

Porin kaupunki 2012c. Porin kaupungin www-sivut. Viestintä. Viitattu 16.9.2012. <http://www.pori.fi/organisaatio/viestinta.html>

Puro, J-P. 2004. Onnistu viestinnässä. Helsinki: WSOY.

Rantanen, L. 2007. Mistä on hyvät lehdet tehty? Visuaalisen journalismin keittokirja. Helsinki: Hill and Knowlton Finland Oy.

Siukosaari, A. 1999. Yhteisöviestinnän opas. Helsinki: Tietosanoma Oy.

Åberg, L. 1997. Viestinnän strategiat. Helsinki: Inforviestintä Oy

LIITE 1

Kysymysrunko

Lukutottumukset:

1. Luetko Karhunpalvelusta töissä vai kotona? Miksi?
2. Luetko lehteä aina kun se ilmestyy?
  - Tyydytkö vain selaamaan vai luetko koko lehden?
3. Luetko vain oman hallintokunnan juttuja?
  - Mitkä osat luet aina/et ikinä?
4. Luetko joitain juttuja useampaan kertaan? Miksi?
5. Palaatko lehteen uudestaan?

Sisältö:

6. Minkälaisia juttutyypppejä luet mieluiten?
  - Mikä osio on kiinnostavin? Miksi? (Työn ääniä, Framilla, Henkilökunnan harrastukset, Kaupunginosaesittelyt...)
  - Onko jokin juttu jäänyt mieleesi?
7. Minkälaisia juttuja toivoisit lehteen enemmän?
  - Minkälaiset jutut puuttuvat lehdestä?
  - Onko lehdessä joitain juttuja liikaa?
8. Mitä mieltä olet lehden ulkoasusta?
  - Mikä ulkoasussa on toimivaa?
  - Onko ulkoasussa puutteita?
9. Onko lehden sivumäärä sopiva?
10. Mitä mieltä olet juttujen pituuksista?
  - Pitäisikö juttujen pituuksien vaihdella enemmän?

Ilmestymismuoto:

11. Lehti ilmestyy viisi kertaa vuodessa. Onko ilmestymistiheys mielestäsi sopiva?
  - Pitäisikö lehden ilmestyä useammin/harvemmin? Miksi?
12. Luetko Karhunpalveluksen näköislehteä netissä? Miksi?
  - Löytääkö näköislehden kaupungin nettisivuilta helposti?
13. Lukisitko lehteä useammin, jos se julkaistaisiin pelkästään verkossa? Miksi?
14. Onko lehden oikea muoto paperi? Miksi?
  - Mikä on mielestäsi oikea julkaisumuoto henkilöstölehdelle?
15. Tulisiko lehteä painaa sanomalehti- vai aikakauslehtimuodossa? Miksi?
  - Luetko mieluummin aikakaus- vai sanomalehtiä? Miksi?